KanSei
strategy & foresight

Helsingissä 27.5.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Asia: U 31/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistämisestä strategisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muuttamisesta

Kirjallinen lausunto, Teppo Turkki

Pidän komission asetusehdotuksen yleistä tavoitetta perusteltuna ja ajassa välttämättömänä. Kyse ei ole vain teollisuus-, hankinta- tai lupasääntelystä, vaan Euroopan unionin yrityksestä vastata muuttuneeseen maailmanpoliittiseen tilanteeseen. Teollinen kapasiteetti, puhdas energia, kriittiset raaka-aineet, akkuteknologiat, vähähiilinen teräs, data, puolijohteet ja logistiset yhteydet ovat muuttuneet taloudellisen ja poliittisen vallankäytön välineiksi.

Tässä ympäristössä Euroopan riippuvuus ulkopuolisista tuotantoketjuista ei ole enää pelkkä tehokkuus- tai kustannuskysymys, vaan suvereniteetti- ja turvallisuuskysymys.

Asetusehdotuksen tavoite nostaa EU:n teollisen tuotannon osuus 20 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2035 mennessä sekä vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, häiriönsietokykyä ja vähähiilisen teollisuuden perustaa on oikeansuuntainen.

Ehdotus koskee myös muun muassa lupamenettelyjen nopeuttamista, EU-alkuperä- ja vähähiilisyysvaatimuksia, ulkomaisten investointien ehtoja sekä teollisuuden nopean kehittämisen sektoreita.

Mutta asetusta on arvioitava laajemmassa strategisessa kehyksessä. Sitran tuore muistio ”Maailmanpolitiikan dynamiikka murroksessa”, jossa olen yksi kirjoittajista, analysoi maailmaa, jossa sääntöpohjaisen järjestyksen rapautuminen, teknologiaekosysteemien pirstaloituminen, transaktionaalinen suurvaltapolitiikka ja kriittisten resurssien niukkeneminen pakottavat myös pienet valtiot arvioimaan omaa toimintakykyään uudella tavalla.

Muistion mukaan EU voi kääntää taloudellisen voimansa strategiseksi toimijuudeksi vahvistamalla sisämarkkinoita, teknologia- ja teollisuuspolitiikkaa sekä päätöksentekokykyä. Suomen osalta kirjoittajina korostamme geoekonomisen autonomian, teknologisen suvereniteetin ja verkostopohjaisen suvereniteetin vahvistamista.

Tästä näkökulmasta Suomen tulee tukea asetuksen peruslinjaa: Eurooppa tarvitsee vahvempaa omaa teollista perustaa ja kykyä vähentää haitallisia riippuvuuksia. Strateginen autonomia ei kuitenkaan saa tarkoittaa sulkeutumista.

Suomen kaltaiselle avoimelle taloudelle autonomia syntyy ennen kaikkea omasta kapasiteetista, kumppanuuksista, osaamisesta, teknologiasta, energiasta ja luotettavista toimitusketjuista. Autonomiaa vahvistava toimintakyky ei synny pysyvästä protektionismista tai hallinnollisesta ylisääntelystä.

KÄRJEKSI EUROOPPALAISEN KAPASITEETIN RAKENTAMINEN, EI PROTEKTIONISMI

EU-alkuperävaatimuksia ja vähähiilisyyskriteerejä voidaan pitää perusteltuina silloin, kun ne kohdistuvat aidosti strategisiin aloihin. Julkisia hankintoja ja tukijärjestelmiä voidaan käyttää eurooppalaisten edelläkävijämarkkinoiden rakentamiseen. Tämä on erityisen tärkeää puhtaan teollisuuden, akkuarvoketjujen, vähähiilisen teräksen, kriittisten raaka-aineiden ja vihreän energiateknologian kohdalla. Kuten myös tekoälyn ja digitaalisen eurooppalaisen data-arkkitehtuurin rakentamisessa.

Vaatimusten tulee kuitenkin olla täsmällisiä, määräajoin arvioitavia ja vaikutuksiltaan läpinäkyviä. Niiden ei tule johtaa pysyvään hintapreemioon, kilpailun heikkenemiseen tai siihen, että Eurooppa suojaa omaa tehottomuuttaan sen sijaan, että se rakentaisi uutta tuotannollista ja teknologista suorituskykyä.

Strategisen autonomian kannalta erityisen ratkaisevaa on, vahvistavatko vaatimukset aidosti Euroopan omaa kapasiteettia. Jos alkuperävaatimukset vain rajaavat kilpailua, mutta eivät synnytä uutta teollista suorituskykyä, ne eivät lisää Euroopan suvereniteettia vaan voivat päinvastoin heikentää sen kilpailukykyä ja investointivetovoimaa.

INVESTOINNEILLA TURVALLISUUTTA JA HOUKUTTELEVUUTTA

Strategista autonomiaa ei pidä rakentaa sulkemalla pois pääomia ja kumppanuuksia, vaan ohjaamalla niitä tavalla, joka vahvistaa eurooppalaista osaamista, tuotantoa ja arvoketjuja.

Erityistä varovaisuutta tarvitaan ulkomaisten investointien ehdollistamisessa. On perusteltua, että EU ja jäsenvaltiot arvioivat strategisiin aloihin kohdistuvia investointeja turvallisuuden, toimitusvarmuuden ja kriittisen osaamisen näkökulmasta.

Ehdotettu malli voi kuitenkin muodostua liian mekaaniseksi ja investointeja karkottavaksi.

Suomen vihreä teollinen siirtymä, akkuketjut, kaivannais- ja jalostusinvestoinnit, energiahankkeet ja uudet teknologiset ekosysteemit tarvitsevat ulkomaista pääomaa ja osaamista. Jos EU näyttäytyy investoijille vaikeana, epävarmana tai poliittisesti raskaana toimintaympäristönä, osa investoinneista suuntautuu muualle.

Suomen tulisi siksi puolustaa mallia, jossa investointien valvonta on riskiperusteista, tarkkarajaista ja turvallisuusperusteisiin sidottua. Sen ei tule muodostua yleiseksi teollisuuspoliittiseksi portinvartijajärjestelmäksi.

LUPAMENETTELYISSÄ NOPEUS ON MYÖS SUVERENITEETTIKYSYMYS

Lupamenettelyjen nopeuttaminen on Suomen kannalta yksi ehdotuksen tärkeimmistä osista.

Kyse ei ole vain hallinnon sujuvoittamisesta, vaan kansallisesta toimintakyvystä. Puhtaan energian, teollisuuden vähähiilistämisen, kriittisten raaka-aineiden, akkuarvoketjujen, vedyn, ydinvoiman ja sähköverkon investoinnit eivät toteudu ilman ennakoitavia lupaprosesseja.

Suomi tarvitsee ketterämpiä lupaprosesseja, mutta nopeuttamisen tulee perustua todelliseen viranomaiskapasiteettiin, digitaaliseen tekoälyä hyödyntävään tiedonhallintaan ja

ennakoivaan neuvontaan. Pelkät määräajat eivät riitä, jos hallinto ei saa käyttöönsä tarvittavia resursseja. Strategisessa mielessä hidas luvitus voi muodostua yhtä vakavaksi riippuvuusriskiksi kuin ulkoinen tuotantoriippuvuus. Jos Suomi ja Eurooppa eivät kykene rakentamaan nopeasti puhtaan energian, teollisen tuotannon ja kriittisten arvoketjujen edellytyksiä, ne jäävät riippuvaisiksi muiden kapasiteetista.

Lupamenettelyjen nopeuttaminen on nähtävä osana Suomen ja EU:n strategista autonomiaa.

TEOLLISUUDEN NOPEAN KEHITYKSEN ALUEET MAHDOLLISUUS

Teollisuuden nopean kehittämisen alueet voivat olla Suomelle hyödyllinen instrumentti. Fokusalueet voisivat tukea esimerkiksi Perämeren kaarta, Vaasa–Kokkola-akku- ja energiateknologiavyöhykettä, satamien ympärille rakentuvia teollisia solmuja, vihreän vedyn keskittymiä sekä puhtaan sähkön ja kriittisten mineraalien arvoketjuja. Jopa Itä-Suomen elinvoimaisuuden ja toimintakyvyn vahvistamista.

Alueiden on kuitenkin perustuttava kansalliseen harkintaan. Niistä ei tule tehdä EU-tason kaavoitusinstrumenttia. Suomen tulee puolustaa jäsenvaltioiden toimivaltaa alueidenkäytössä, kunnallista itsehallintoa ja ympäristövaikutusten asianmukaista arviointia.

Oikein toteutettuina teollisuuden nopean kehittämisen alueet voisivat vahvistaa Suomen asemaa Euroopan puhtaan teollisuuden, energiaturvallisuuden ja kriittisten arvoketjujen solmukohtana. Väärin toteutettuina ne voivat kaventaa kansallista päätösvaltaa ilman, että ne todella parantavat investointien toteutumista.

KESKIVALTAYHTEISTYÖ JA PÄIVITETTY AASIA-STRATEGIA VAHVISTAVAT STRATEGISTA AUTONOMIAA

Haluan nostaa lausunnossa esiin vielä yhden strategisen näkökohdan. EU:n strateginen autonomia ei voi rakentua vain EU:n sisäisten sääntelyvälineiden varaan. Meneillään olevassa geopoliittisessa murroksessa Suomen tulee aktiivisesti vahvistaa yhteistyötä vahvistuvien keskivaltojen kanssa. Tällaisia kumppaneita ovat muun muassa Kanada, Japani, Britannia, Intia ja Etelä-Korea sekä erityisesti Pohjoismaat.

Kirjoituksessani Sitran muistiossa korostan keskivaltojen kasvavaa merkitystä ja sitä, että Suomen vaikutusmahdollisuudet vahvistuvat nimenomaan verkostojen, minilateraalisten kumppanuuksien ja pohjoiseurooppalaisen keskivaltayhteistyön kautta. Esimerkiksi Pohjoismaat yhdessä Kanadan ja Britannian kanssa muodostavat Suomelle erityisen tärkeän viiteryhmän, koska niillä on yhdessä puolustuksellista, teknologista, arktista ja normatiivista painoa.

Suositukseni on, että Suomen ja EU:n tulisi pikaisesti päivittää Aasia- ja Kiina-strategiansa. Euroopan teollisen autonomian, kriittisten raaka-aineiden, puhtaan teknologian, akkuketjujen, puolijohteiden, datatalouden ja meriyhteyksien kannalta Aasia ei ole ulkopoliittinen sivuteema, vaan strategisen toimintakyvyn tulevaisuuden vahvistuva ydinalue.

Kiina on samanaikaisesti kilpailija, järjestelmätason haastaja, taloudellinen kumppani ja kriittinen riippuvuustekijä. Tätä ei voida hallita vanhentuneella kauppa- tai vientipolitiikan logiikalla. Tarvitaan päivitetty, realistinen ja eriytetty Aasia- ja Kiina-strategia, jossa teollisuuspolitiikka, turvallisuuspolitiikka, teknologiapolitiikka, kauppapolitiikka ja kumppanuudet keskivaltojen kanssa kytketään yhteen.

JOHTOPÄÄTÖS

Suomen kannan tulisi olla kaksijakoinen mutta selkeä. Suomen on tuettava EU:n teollisen ja teknologisen toimintakyvyn vahvistamista. Samalla Suomen on varmistettava, että asetuksesta ei tule uutta sulkevaa sääntelykehikkoa, joka heikentää investointeja, nostaa kustannuksia tai kaventaa jäsenvaltioiden omaa liikkumavaraa.

Strategisen autonomian tulee merkitä kykyä toimia, ei vain kykyä suojautua. Euroopan on rakennettava omaa tuotantokapasiteettiaan, mutta sen on tehtävä se avoimena, verkottuneena ja kumppanuuksiin kykenevänä toimijana.

Suomen etu on vahva EU, joka pystyy vähentämään haitallisia riippuvuuksiaan, mutta samalla rakentamaan aktiivisesti suhteita samanmielisiin ja vahvistuviin keskivaltoihin. Tämä on Suomen suvereniteetin kannalta kestävämpi tie kuin pelkkä eurooppalainen sulkeutuminen.

Lisätietoja: Teppo Turkki, CEO ja Strategic Foresight
teturkki@outlook.com, +358 500 506810